

Harmonisering – opsummering

1. Tonal Kadence. Den grundlæggende harmonisering i viseharmonisering er baseret på den TONALE KADENCE; og her især forbindelsen D - T fordi Dominanten er den der peger hen til Tonika og leder os 'hjem'. Og gerne med en 7er på Dominanten, så virker den bedre.

2. Tertsfald. Akkorder i faldende tertsafstand er også ofte brugt, da man fornemmer linien i akkordforløbet. "I Like The Flowers": C Am F G - to tertser ned og hjem via dominanten.

3. Kvintfald - eller kvartspring - er meget hyppigt brugt i såvel vise- som i jazzharmonisering. Det er linien venstre om i kvintcirkelen man kan høre, og den binder akkordforløbet godt sammen. Det er her underordnet om der er tale om dur- eller molakkorder - det er grundtonernes 'rundgang' man fornemmer.

Husk at starte med at slå tonearten fast (= den tonale kadence) og først derefter begynde at variere: - dvs erstatte funktioner med deres paralleller og tilføje bidominanter.

I dette meget enkle eksempel, Se Min Kjole, kan alle fire linier harmoniseres med hovedfunktioner:

F B^b6 2 C F

T S₆ D T

I anden linie, der melodisk er identisk med den første, erstatter vi nu blot T med Tp og tilføjer septim til D:

3 Dm B^b6 4 C C⁷ F

T_p S₆ D D₇ T

Tonal kadence

D - T

S - D - T

Sp - D - T (II - V - I)

DD - D - T

Tertsfald

T - T_p - S - D - (T)

I - VI - IV - V - I

Kvintfald

C - E₇ - Am - Dm - G₇ - C

T - (D₇) - T_p - Sp - D₇ - T

I - III - VI - II - V - I

I tredje linie kommer en bevægelse via en bidominant til typisk S eller Sp. Det harmoniske sprog udvides og bassen varieres med andre bastoner end grundtoner - tertsgennemgang og trinvis gennemgang:

5 F D7/F# Gm
F F7 F7/A Bb
T (D7) (D7) S Sp
6 C7 C7 C7 C7 F F/E
D7 T

Til slut skal vi hjem - dvs afslutte med en tonal kadence - men det kan udemærket gå over vekseldominanten:

7 Dm G7
Tp DD7
8 C7 F
D7 T

Lidt om bastoner - Regler:

- den almindeligste alternative tone i bassen er **tertsen**
- **kvinten** kan også bruges i et gennemgangsforløb, oftest ved en faldende baslinie, men benyttes sjældnere
- **septimen** i en dominantseptimakkord kan også bruges som gennemgangstone: ligesom i jazz skal den da videreføres til tertsen i den efterfølgende akkord (7-3)
- **sekstakkorder** (= akkorder med tertsen i bassen) benyttes normalt ikke som afsluttende akkord, da de ikke fungerer (dvs lyder) afsluttende
- **sekstakkorder** benyttes normalt ikke i den afsluttende D -T kadence (af samme grund)
- man undgår **parallelle oktaver & kvinter** mellem melodi og baslinie
- man undgår **tertsfordobling**; dvs samtidig tertsbetoning i melodi og baslinie.

6/4 forudholdet anvendes, hvis det er muligt, i den afsluttende kadence: D6/4 - D7 - T.

Det noteres som Tonika med kvinten i bassen (efterfulgt af Dominant og så Tonika), f.eks. F/C - C7 - F, men akkorden er netop *ikke* Tonika, men en Dominant der bare ikke helt er blevet til dominant endnu.

Man kan sige at funktionen er en opspænding henimod en forløsning, der er ventet, nemlig på Dominanten - og herfra videre til Tonika.

Linie i harmoniseringen: Hvis det er svært at få en linie i harmoniseringen, og den virker helt eller delvist rodet, så start med bare at harmonisere med hovedfunktioner (T S D) og evt vekseldominant. Så har du et brugbart skelet og kan bagefter variere satsen ved at skifte nogle af akkorderne ud med parallelfunktioner, eller tilføje nogle bidominanter der kan lede godt videre til næste akkord – ligesom i eksemplet ovenfor.

Husk at harmonisering mange gange foretages bedst baglæns: Hvor er det du gerne vil hen? Og hvilken akkord leder så godt derhen?